

בראשית תשפ"א

מנחת השר

הגיונות במשנתו של הגרש"ר הירש זללה"ה

טוב מאד

א. בכל יום מסכמת תורה את בריאת אותו היום במילים 'וירא אלוקים כי טוב', אך בהשלמת הבריאה כולה נוספו שתי מילים 'וירא אלוקים את כל אשר עשה והנה טוב מאד'.

תיבת 'והנה' מורה על מהפך מחשבתי, היא מדריכה את הקורא לשים ליבו לשינוי התפיסה שיחול בו בעקבות המילים הבאות, והנה הפתעה ושינוי. איזה שינוי תפיסה יש בכך שהבריאה טובה מאד?

ועוד, בריאה זו לא רק טובה אלא טובה מאד, מה מוסיפה תיבת מאד בתיאור הטוב? ומדוע ישנה כאן תוספת זו?

ב. בבריאת השמים והארץ, המאורות, הצומח והחי ישנו טוב עצום שהוא עצם קיומם של תועלות אלו, אך מעבר לתועלות שבהם עצמם, יתכנו גם נזקים ורוע בתשלובת עם בריאות אחרות או בשימוש לא נכון. טוב זה הוא מוגבל, לפחות בעיניים צרות.

בלא שנגיע לתכליתם של הטובות כולם, נראה בכל טוב הגבלה שהיא אך אפשרות לטוב ולא טוב מוחלט.

ג. בתכליתה של הבריאה כולה, 'כל אשר עשה', המכלול של כל התועלות הפרטיים כולם, נמצא שכל הטובות כולם משרתים את המטרה האלוקית, ואף במקום שנראה כי הטוב הוא מקומי ומוגבל והשימוש לרע מתפשט ומאפיל על הטוב, גם אז 'והנה טוב מאד'.

ד. 'והנה' שהרי זו התבוננות מחודשת לייחס את כל הנזק והרוע לטוב, 'מאד' שהרי הוא הטוב הגדול והתכליתי החופה גם על נקודות הרוע, שהוא הרבה מעבר לכל טובה נקודתית אחרת.

ד. על זו הדרך, בהתבוננות מושלמת על תכלית הבריאה, יהיה 'טוב מאד' גם דברים שנראים כיום כרעים בהחלט.

המוות הייסורים והיצר הרע, הם אינם 'טוב', בהסתכלות נקודתית לא נוכל לראות בהם טובה כלל, אך במכלול הבריאה והשלמתה לטוב הנצחי בדרגת 'טוב מאד', הם ישנם גם ישנם, ועל כן מנו אותם חז"ל (בראשית רבה ט ה) כאלו שאינם טובים אך למרבה הפלא, אחר ההתבוננות, הם טובים מאד.

